

Firma w spadku – zarząd sukcesyjny

1. Zarząd sukcesyjny – nowe zasady zarządzania firmą po śmierci przedsiębiorcy

Temat sukcesji jest dla polskich przedsiębiorców ważny, ale często jednak nieznany lub nie do końca zrozumiały. Dopiero po uświadomieniu im na realnych przykładach wagi tego tematu można spotkać się z ogromem pytań i chęcią podejmowania stosownych działań. Ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej w znacznym stopniu odpowiada na potrzeby zgłaszane przez przedsiębiorców. Nowe przepisy mają obowiązywać po upływie 3 miesięcy od dnia publikacji ustawy w Dzienniku Ustaw, czyli od 25 listopada 2018 r.

Pod wieloma względami ustawa z 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej (dalej: ustawa o zarządzie sukcesyjnym) stanowi pole licznych niedomówień i półprawd coraz powszechniej występujących w praktyce legislacyjnej. Jest to zjawisko o tyle niebezpieczne, że złe rozumienie przepisów sukcesyjnych może w bardzo łatwy sposób zaważyć na podjęciu przez przyszłego spadkodawcę pochopnych decyzji, np. o zaniechaniu sporządzenia testamentu.

Niewątpliwie ustawa jest rozwiązaniem od wielu lat wyczekiwanym przez przedsiębiorców, w znacznym stopniu odpowiadającym potrzebom przez nich zgłaszanym. Nie jest zapewne także dziełem skończonym. Będzie musiała zmieniać się zgodnie z sugestiami samych przedsiębiorców i dopasowywać się do szybko zmieniającej się sytuacji rynkowej. Można również spodziewać się doprecyzowania ustawy przez orzecznictwo sądów powszechnych i administracyjnych. Wiele wprowadzonych w niej instytucji prawnych wymaga bowiem szerszej interpretacji systemowej i celowej, która dopiero będzie tworzona w praktyce stosowania prawa.

Przedsiębiorcy powinni więc w najbliższych latach uważnie śledzić (np. w prasie prawniczej czy portalach) informacje o najistotniejszych orzeczeniach dotyczących ustawy. Zapewne pojawią się pośród nich informacje dalekie od intuicyjnych interpretacji. Swoją rolę odegra też przypuszczalnie Rzecznik Praw Przedsiębiorców, który powinien wskazywać najważniejsze postulaty zmian i objąć szczególną uwagę praktyczne działania ustawy.

Ustawa jest także szansą dla wielu spadkobierców na utrzymanie przedsiębiorstwa tworzonego z takim trudem przez ich krewnych. Pod wieloma względami wydaje się, że ustawa wchodzi w ostatnim momencie, gdy nie jest jeszcze za późno. Kończyć swoją aktywność zawodową zaczyna bowiem pierwsza fala przedsiębiorców budujących polskich kapitalizm na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX wieku. Znakomita większość z nich prowadzi swoją działalność jako osoby fizyczne. Zarazem ta część polskich przedsiębiorstw stanowi wyhartowane w ekstremalnie trudnych warunkach dobro narodowe, którego nie powinniśmy stracić.

Głównym celem niniejszego opracowania jest zaprezentowanie w możliwie najprostszy sposób nowe prawa i zwrócenie uwagi Czytelnikowi na ewentualne pułapki czy zagrożenia mogące wynikać ze złej interpretacji przedmiotowych przepisów. Celowo więc wyróżniono najważniejsze przepisy, które powinny być znane każdemu przedsiębiorcy. Jednocześnie zamieszczono wzorce najważniejszych pism, tak aby spadkodawca/spadkobierca mógł samodzielnie dokonać części czynności. Dużą uwagę zwrócono także na pokazanie praktycznych rozwiązań mogących pomóc w interpretacji trudniejszych fragmentów ustawy.